

Giriş

Kamu politikası dersinin bu son bölümünde kamu politikası çalışmalarında karşılaşılan sorunlar ve bu sorunların çözülmesiyle alanın geleceğinin nasıl şekillenebileceği incelenmiştir. Bu amaçla, ideolojik bir araç olarak algılanma, karar vericilerce kullanılmama, siyasal ve yöntemsel anlamda çoğulcu olamama, sınırlı yayılma (yayıma ama derinleşememe) ve aktarmacılık konuları/sorunları üzerinde durulmuştur. Ayrıca kamu politikası çalışmalarının ülkemizde gelişmesi için gelecekte neler yapılabileceği tartışılmıştır.

Kamu Politikası Çalışmalarında Karşılaşılan Sorunlar

Kamu politikası çalışmalarında karşılaşılan sorunları kabaca ikiye ayırmak mümkündür: Olgu (analiz ve uygulama) ile ilgili sorunlar ve bilgi (akademik disiplin) ile ilgili sorunlar. Aşağıda aktarılan birçok sorun, kamu politikası çalışmalarının hem olgusu, hem de bilgisi ile ilgili olduğundan iki kümeyi birbirinden tamamen ayırmak oldukça zor görünmektedir.

Söz konusu sorunları sıralayacak olursak şu manzara ile karşılaşırız:

1. Bir bilim dalı olmaktan çok bir ideolojik araç olarak algılanma

sorunu:

Bu konudaki en keskin eleştirilerden birini getiren Tribe (1972), kamu politikası çalışmalarının bir bilim değil, bilim taklidi yapan bir ideoloji olduğunu savunmuştur. Güler (2011: 33) ise kamu sektörünün piyasalaştırılması sonrası dönemde verimli bir analiz aracı olarak gördüğü kamu politikası çalışmalarını “pasaportsuz beyin göçü” mekanizmasını işleten bir süreç olarak görmektedir.

Yazar, kamu politikasını ülkenin temel sorunları ile ilgilenmeden her konuya eşit rahatlıkla “uygulanan” ideolojiler üstü ve dolayısıyla tarafsız bir bilimsel teknik olarak görmenin tehlikesine dikkat çekmektedir.

2. Karar Vericilerce Kullanılmama Sorunu:

Bu sorun, kamu politikalarının ortaya çıkış amacını gerçekleştirmediği, yani üretilen bilgilerin karar vericiler tarafından kullanılmadığı düşüncesine dayanır (DeLeon, 2006: 41). Bu konu, bu dersin farklı bölümlerinde (Kamu politikası analizinin faydası ve değeri ile kamu politikası analizcisi bölümlerinde) detaylı olarak işlenmiştir. Burada sadece iki soruya dikkat çekilmiştir:

1. Analizci karar vericiden fiziken ve zihnen uzak mıdır?
2. Siyasal mantık, teknik/analitik mantığa/yaklaşımlara galip mi gelmektedir? (DeLeon, 2006: 42)

3. Siyasal ve Yöntemsel Anlamda Çoğulcu Olamama Sorunu:

Bu dersin bir başka bölümünde de belirtildiği üzere, siyasal anlamda çoğulculuk, yani analiz sürecine ne kadar çok sayıda ve farklı nitelikte politika oyuncusunun katılmasına yardımcı olduğu, kamu politikası çıktısının değerini belirleyen bir etmen olarak görülmüştür (Radin, 2000: 186). Katılım, siyasal destek almanın da bir aracıdır. Dolayısıyla, en çok sayıda politika aktöründen destek alan çözüm, iyi bir çözümdür (Radin, 2000: 176).

Kamu politikalarının oluşum sürecinde siyasal anlamda çoğulculuğun önemini Radin, Wildavsky'nin kamu politikasını tanımlamak için kullandığı ünlü “İktidarda Olana Gerçeği Söylemek” (*Speaking Truth to Power*) sözünü

çoğulcu katılım bakış açısından “Çoklu İktidarlara Doğruları Söylemek” (*Speaking Truths to Multiple Powers*) şekline sokarak vurgulamıştır (Radin, 1997).

Yöntemsel açıdan çoğulculuk ise niteliksel ve niceliksel yöntemleri beraber ve birbirini tamamlayan bir şekilde kullanmakla olur (Fischer, 1998). Sadece niceliksel yöntemlerin ve pozitivist bakış açısının kullanılması da çevremizdeki dünyanın zenginliğinin kavranmasında bir sorun oluşturur. Yöntem konusu, aktarmacılık sorunu alt bölümünde de tartışılmıştır.

4. Sınırlı Yayılma (Yayılma ama Derinleşememe) Sorunu:

Bu sorun, kamu politikası analizi uygulamalarının, büyük oranda gelişmiş ülkelerle sınırlı kalması ve dünyanın geri kalan kısmına yayılmaması şeklinde ifade edilebilir. Örneğin Robins (2009: 289) uyuşturucu politikasını incelediği çalışmada Türkiye’de kamu politikası çalışmalarının gelişmediğini, bu konuda derli toplu bir kitaba bile rastlamanın mümkün olmadığını belirtmektedir. Aynı tespiti, Yıldız, Demircioğlu ve Babaoğlu (2011: 357-358), kamu politikası çalışmalarının Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde “yayıldığını ama derinleşemediğini”, yani yüzeysel kaldığını iddia ederek yinelemektedirler. Yine Akdoğan (2011: 94) birkaç politika fırsat penceresinin açılmasına rağmen Türkiye’de kamu politikası analizinin yaygınlaşmadığı noktasında diğer yazarlarla hemfikirdir.

Acaba yayılma sorununun nedenleri nelerdir? Robins’e (2009) göre, kamu politikası çalışmalarının gelişmekte olan ülkelerde yaygınlık kazanamamasının temel nedeni, bu alanın ancak ekonomik alanda liberal

piyasa ekonomisine ve siyasal alanda çoğulcu demokrasiye sahip olan ülkelerde kök salmasıdır. Akbulut'a göre (2002) sorun, planlamayı ve sayısal verilere dayalı sistematik karar vermeyi benimsemeyen Türk kültüründedir. Yıldız, Demircioğlu ve Babaoğlu (2011: 358) ise yayılma sorununu, alanın henüz ülkemizde çok yeni olmasına, güncel ve tam veri setlerinin eksikliğine ve kamu politikası çalışmalarının yayılmasının kendi mesleki geleceklerine olumlu yansıtacağını düşünüp bu yönde yoğun çaba harcayan analizcilerin henüz devlet kadrolarına yüksek sayılarda girememiş olmasına bağlamaktadırlar.

Aynı konuya farklı bir bakış ise, kamu politikalarına henüz yeteri kadar talep olmadığı için bu alanın gelişmediğidir. DeLeon (2006), talebin kamu politikası analizi üretimi ve kullanımı üzerindeki olumlu etkisini, ABD'den örnekler vererek anlatmaktadır. Yazara göre, II. Dünya Savaşı ve Vietnam Savaşı sırasında savaşı kazanmaya yönelik analiz ihtiyacı ve Marshall Planı ile Yoksullukla Savaş (1960'lar) gibi uluslar arası ve ulusal düzeydeki devlet programlarının uygulanması sonucunda ABD'de kamu politikası analizi alanına yönelik olarak bir talep patlaması yaşanmıştır. Türkiye'de de ekonomik ve siyasi krizler ile 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu gibi yasal düzenlemeler kamu politikasına talebi orta ve uzun vadede artırabilir.

5. Aktarmacılık Sorunu:

Güler (2011: 33) aktarmacılığı "pasaportsuz beyin göçü" tanımlamasıyla eleştirmektedir. Buna rağmen yazar, aynı zamanda, ülkemizde kamu politikası konusuna ilgi duyan akademisyen ve uygulamacıların 2011 yılında üçüncüsü

düzenlenen yıllık kamu politikası çalıştaylarında bir araya gelerek alanı eleştirel bir gözle değerlendirmelerini olumlu bir gelişme olarak görmektedir.

Kamu politikaları alanında son on yılda hız kazanan kitap ve makale üretiminin çoğunun çeviri ve uyarlama olması, orijinal katkının ise son derece az olması ya da hiç olmaması, aktarmacılık sorununu ağırlaştırmaktadır. Alanın tarihsel ve sistematik eleştirileri (Çelik, 2008) de, kamu politikası akademisyenleri arasındaki ağırları keşfetme amaçlı yaratıcı yeni açılımlar da (Çorbacıoğlu, 2008) yine şikâyet edilen Batılı kaynakların çevirileriyle yapılmaya çalışılmaktadır.

Kuramın Türkiye örneklerine uygulaması ise genelde azdır. Bu şekildeki çalışmaların çoğu da yüksek lisans ve doktora derslerindeki ödevlerin geliştirilip veya birleştirilip kitaplaştırılarak yayımlanmasına dayanmaktadır. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde lisansüstü düzeydeki verilen kamu politikası derslerinde öğrencilerin yazdığı ödevlerin ciltlenerek kitaplaştırılması bu duruma örnek gösterilebilir. Bu alanda özgün araştırmalar yaygınlaştıkça ve Türkiye'nin siyasi ve idari gerçekliği bu araştırmalar yardımıyla çözümlendikçe kamu politikaları alanında ülkemizde de özgün kavram ve kuramlar ortaya çıkabilecektir.

Bu noktada yöntemsel tercihler de öne çıkmaktadır: Betimleyici olmak yerine analiz edici ve sebep-sonuç ilişkilerini keşfetmeye dayalı araştırma planları, kamu politikaları çalışmalarının ülkemizdeki gelişimine hizmet edecektir. Örneğin Yıldız (2010), kamu politikası analizi çalışmalarında veri ile temellendirilmiş kuram (*grounded theory*) yönteminin kullanımını önermektedir. Yazar, veri ile temellendirilmiş kuram kullanımının, yeni ortaya çıkan

gelişmeler ve kavramlar ile karmaşık ilişkilerin bulunduğu süreçleri çözümlmek için yararlı bir veri toplama ve analiz aracı olduğunu belirterek, kamu politikası çalışmalarında kullanımının alana ve araştırmacılara önemli ölçüde fayda sağlayacağını ummaktadır.

Ülkemizde Kamu Politikalarının Geleceği

Yukarıda ele alınan sorunların çözümlmesine ek olarak, bu alt bölümde, ülkemizde kamu politikası çalışmalarının geleceği konusunda bazı önerilerde bulunulmuştur. Bu öneriler şöylece sıralanabilir:

1. Devlet ve vakıf üniversitelerinde kamu politikası çalışmaları ile ilgili akademik merkezlerin, anabilim dallarının ve hatta bölümlerin kurulması yararlı olacaktır. Böylesi gelişmeler alana ilgi gösteren akademisyen sayısını artıracaktır. Ayrıca, bu birimlerde öğrenim görerek kamu kurumlarında politika analiz uzmanı olarak görev alacak kişiler, orta vadede kamu politikası analizinin kamu yönetimi sisteminde daha fazla kullanılması için çaba gösterecek bir baskı grubu işlevi göreceklerdir.

Bu tür araştırma merkezlerine güncel bir örnek, Sabancı Üniversitesi bünyesinde kurulan İstanbul Politikaları Merkezi'dir. Genel veya tematik düzeyde bu tür merkezlerin kurulması, araştırmacı ve yayın sayısını artıracak; alanın akademik verimliliğini besleyecektir.

2. 2009 yılından beri her yıl düzenli olarak toplanan Kamu Politikası Çalıştayı, ülkemizde alana büyük bir canlılık getirmiştir. Artan bir katılımı ile devam eden bu toplantılarda sunulan bildirilerin zaman kaybedilmeden toplanıp

kitaplaştırılması, alanda eksikliği hissedilen ana ve yardımcı ders malzemesi açığına da bir ölçüde çare olacaktır.

3. Kamu politika çalışmalarında yaşanan ders malzemesi eksikliğini gidermek için henüz bu derslerde çok fazla kullanılmayan bazı malzemelerin de derslere katılması gerekmektedir: Örneğin:
 - a. İncelenen politika alanı ile ilgili alınan ulusal ve uluslar arası mahkeme kararları da kamu politikası derslerinde incelenmelidir.
 - b. Uygulama alanında uzman olan kişilerin derslere konuk edilerek bu derslerde analiz edilen konuların daha derinlemesine ve uygulama ile bağlantılandırılarak tartışılmasına yardımcı olması sağlanmalıdır.
 - c. Gazete, radyo ve televizyon haberleri, film ve dizi parçaları, kamu politikası kavramlarını somutlaştırarak tartışmak için örnek olay şeklinde derslerde kullanılmalıdır.
 - d. Alanın bütün zenginliğini içerecek şekilde geniş, ama özellikle lisans düzeyindeki öğrencilerin anlayacağı basitlikte bir kamu politikası ders kitabı hazırlanmalıdır. İster istemez büyük ölçüde yabancı kaynakların çeviri ve yorumuna dayanacak böylesi bir kitapta anlatılacak konular, ülkemizden somut örnekler ve tartışma soruları ile desteklenmelidir.

Bölüm Özeti:

Bu bölümde kamu politikası çalışmalarında karşılaşılan sorunlar ve çözümleri ile alanın geleceği incelenmiştir. Bu sorunların ideolojik araç olarak algılanma, karar vericilerce kullanılmama, siyasal ve yöntemsel anlamda çoğulcu olamama, sınırlı yayılma (yayımla ama derinleşememe) ve aktarmacılık konularında olduğu tespit edilmiştir. Son olarak, ülkemizde kamu politikalarının geleceği ve ele alınabilecek bazı konular ile ilgili kimi önerilerde bulunulmuştur.

Tartışma Soruları:

1. Bu bölümde tartışılan sorunlar arasında bir sebep sonuç ilişkisi veya aynı sebepten türemiş olma ilişkisi var mıdır; tartışınız.
2. Kamu politikaları çalışmalarında dünyada ve ülkemizde yaşanan diğer bazı sorunlar neler olabilir; somut örnekler kullanarak tartışınız.

Yararlanılan Kaynaklar:

1. Akbulut, Örsan Ö. (2002). “Türkiye’de planlama kültürü üzerine bir deneme”, **Amme İdaresi Dergisi**, 35(1): 29–54.
2. Akdoğan, Akif Argun (2011). “Türkiye’de kamu politikası disiplininin tarihsel izleri”, Filiz Kartal (Ed.), **Türkiye’de Kamu Yönetimi ve Kamu Politikaları** içinde (s. 75–98). Ankara: TODAİE Yayınları.
3. Çelik, Fatma Eda. (2008). “Çalışma Alanı olarak Kamu Politikası: Tarihsel ve Düşünsel Kökler Üzerine”, **Amme İdaresi Dergisi**, 41(3): 41-72.
4. Çorbacıoğlu, Sıtkı. (2008). “Kamu Politikası Analizinde Görünmez Üniversite: Altı Bilim Adamı Arasındaki Bilişsel ve Sosyal Ağbağ”, **Amme İdaresi Dergisi**, 41(4): 23-48.
5. DeLeon, Peter (2006). “The Historical Roots of the Field”, Moran, Michael; Rein, Martin ve Robert E. Goodin (Derleyenler) (2006). **The Oxford Handbook of Public Policy** içinde, Oxford University Press, Oxford, s. 39-57.
6. Fischer, Frank. (1998). “Beyond Empricism: Policy Inquiry in Post-Positivist Perspective“, **Policy Studies Journal**, 26(1): 129-146.
7. Güler, Birgül Ayman (2011), “Yönetim Bilimi ya da Kamu Yönetimi: Yönetimbilimsel Özellikler Üzerine”, Kartal, Filiz (Derleyen), **Türkiye’de Kamu Yönetimi ve Kamu Politikaları**, Ankara, TODAİE Yayınları, s. 9-44.
8. Radin, Beryl. (1997). “The Evolution of the Policy Analysis Field: From Conversation to Conversations”, **Journal of Policy Analysis and Management**, 16(2): 204-218.
9. Radin, Beryl. (2000). **Beyond Machiavelli: Policy Analysis Comes of Age**, Washignton DC: Georgetown University Press.

10. Robins, Philip (2009). "Public Policy Making in Turkey: Faltering Attempts to Generate a National Drugs Policy", **Policy & Politics**, 37(2): 289-306.
11. Yıldız, Mete (2010), "Veri ile Temellendirilmiş Yöntem (Grounded Theory) ile Kamu Siyaseti Sürecinin Araştırılması", **II. Kamu Politikası Çalıştayı**, TODAİE, Ankara, 11 Haziran 2010.
12. Yıldız, Mete; Demircioğlu, Mehmet Akif ve Babaoğlu, Cenay (2011), "Teaching Public Policy to Undergraduate Students: Issues, Experiences, and Lessons in Turkey", **Journal of Public Affairs Education**, 17(3), 343–365.